

Tomasz Stolarczyk
(Łódź)

KSIĘGOZBIÓR BIBLIOTEKI KAPITUŁY KOLEGIACKIEJ W WIELUNIU A KSIĘGOZBIORY DOMINIKAŃSKIE W GIDLACH, ŁĘCZYCY, ŁOWICZU, PIOTRKOWIE TRYBUNALSKIM I SIERA- DZU W XVII–XVIII W. – PODOBIEŃSTWA I RÓŻNICE

Zgromadzenia kolegiackie zobowiązane były do prowadzenia szkół. Również przy każdym klasztorze dominikańskim musiała funkcjonować szkoła konwentualna¹. Irena Szostek twierdzi, że „szkoła – każda – aby mogła pełnić funkcje dydaktyczno-wychowawcze, musi posiadać bibliotekę jako bazę naukową i warsztat pracy”². Dlatego też, między innymi, przy każdym kościele kolegiackim i każdym klasztorze Braci Kaznodziejów istniała biblioteka³. Tak też było w Wieluniu, Gidlach, Łęczycy, Łowiczu, Piotrkowie Trybunalskim i Sieradzu.

Księgozbiór biblioteki kolegiackiej w Wieluniu można odtworzyć na podstawie inwentarza bibliotecznego, zatytułowanego *Libri Bibliothecae* (dalej: *Inwentarz*) wchodzącego w skład akt wizytacji wieluńskiego kościoła kolegiackiego (dalej: wizytacja) przeprowadzonej w dniu 23 czerwca 1766 r., przez Ignacego Augustyna Sariusza Kozierowskiego, biskupa pomocniczego archidiecezji gnieźnieńskiej, prepozyta mstowskiego oraz radomskiego i oficjała, znajdujących się w Archiwum Diecezjalnym we Włocławku⁴.

¹ T. Stolarczyk, *Biblioteka kapituły kolegiackiej w Wieluniu w świetle Inwentarza z 1766 roku*, „Rocznik Wieluński” 2011, t. 11, s. 47; tenże, *Biblioteki klasztorne Braci Kaznodziejów w Gidlach, Łęczycy, Łowiczu, Piotrkowie Trybunalskim i w Sieradzu i ich księgozbiory w XVII wieku. Analiza porównawcza*, w: *Piśmiennictwo zakonne w dobie staropolskiej*, red. K. Kaczor-Scheitler, M. Kuran, M. Kuran, wsp. D. Szymczak, Łódź 2013, s. 46.

² I. Szostek, *Biblioteka dominikanów lwowskich w świetle katalogu z roku 1776*, w: *Studia nad historią dominikanów w Polsce 1222–1972*, red. J. Kłoczowski, t. 2, Warszawa 1975, s. 410.

³ T. Stolarczyk, *Biblioteka kapituły kolegiackiej w Wieluniu*, s. 47; tenże, *Biblioteki klasztorne Braci Kaznodziejów*, s. 46.

⁴ Archiwum Diecezjalne we Włocławku (dalej: ADWł.), AAG. Wiz. 66, s. 67–73; T. Stolarczyk, *Biblioteka kapituły kolegiackiej w Wieluniu*, s. 47–48.

Natomiast księgozbiory bibliotek konwentów w Łęczycy, Łowiczu, Piotrkowie Trybunalskim i Sieradzu można odtworzyć na podstawie dwóch (z każdego klasztoru) siedemnastowiecznych łacińskich inwentarzy bibliotecznych wchodzących w skład kopiariuszy akt tychże konwentów, przechowywanych obecnie w Archiwum Polskiej Prowincji Dominikanów w Krakowie oraz zbiorów ksiąg poddominikańskich zachowanych m.in. w Bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego, Bibliotece Narodowej, Bibliotece Kolegium Filozoficzno-Teologicznego OO. Dominikanów w Krakowie, Bibliotece Seminarium Duchownego we Włocławku, Bibliotece Jagiellońskiej, Bibliotece PAU i PAN w Krakowie, Muzeum Okręgowym w Sieradzu, i w bibliotece parafialnej w Topoli Królewskiej k. Łęczycy⁵. Księgozbiór gidelski można zaś odtworzyć na podstawie inwentarza z 1639 r. przechowywanego obecnie w Archiwum Diecezjalnym we Włocławku oraz na podstawie ksiąg przechowywanych w Bibliotece Kolegium Filozoficzno-Teologicznego OO. Dominikanów w Krakowie, Bibliotece Jagiellońskiej, Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie i Bibliotece Publicznej Miasta Stołecznego Warszawy⁶.

Niektóre spośród ksiąg przechowywanych w bibliotekach klasztornych czy kapitulnych stanowiły kanon obowiązujących cały, zarówno zakonny, jak i diecezjalny kler lektur, niezmiennych przez wieki i na bieżąco uzupełnianych zgodnie z ustawodawstwem kościelnym⁷. Zatem pewne, te same dzieła wchodziły w skład księgozbiorów zarówno konwentualnych, jak i kolegiackich.

Wśród dzieł występujących zarówno w bibliotece kolegiackiej w Wieluniu, jak i w bibliotekach klasztornych dominikanów w Gidlach, Łęczycy, Łowiczu, Piotrkowie Trybunalskim i Sieradzu należy wymienić:

– spośród konkordancji *Concordantiae Bibliorum*⁸;

⁵ Archiwum Polskiej Prowincji Dominikańskiej w Krakowie (dalej: APPDK). Copiarium privilegiorum et aliorum documentorum Conventus Lovicensis ab Anno 1600–1644 (dalej: CPDCLv), s. 26–31, 39–41; APPDK. Kopiary dokumentów dotyczących klasztoru OO. Dominikanów w Piotrkowie 1471–1610 (dalej: KKDPt); APPDK. Copiarium privilegiorum Summorum Pontificum, regum, actum iudicialium et aliorum documentorum conventus Siradiensis Ordinis Praedicatorum spectantia 1377–1692 (dalej: CPCS), s. 173–189, 223–229; *Copiarium privilegiorum et aliorum documentorum Conventus Lanciensis Ordinis Praedicatorum 1387–1616 – Kopiary przywilejów i innych dokumentów konwentu łęczyckiego Zakonu Kaznodziejów 1387–1616*, opr. T. Stolarczyk, wsp. D. Gwis (dalej: CPDCL), Łęczycza 2009, s. 69–73, 78–80; J.A. Kosiński, *Biblioteka konwentu dominikanów w Sieradzu na przełomie XVI i XVII w.*, w: *Studia nad historią dominikanów w Polsce 1222–1972*, red. J. Kłoczowski, t. 2, Warszawa 1975, s. 394; Z. Łuczak, *Dzieje bibliotek w Sieradzu od powstania miasta do końca XX wieku*, Sieradz 2007, s. 34–35; T. Stolarczyk, *Biblioteka łęczyckiego konwentu dominikańskiego i jej księgozbiór w początkach XVII wieku*, w: *Przełom informacyjny książki*, red. J. Konieczna, S. Kurek-Kokocińska, H. Tadeusiewicz, Łódź 2009, s. 236; tenże, *Biblioteki klasztorne Braci Kaznodziejów*, s. 48–49; A. Czapski, *Zabytkowy księgozbiór w Topoli Królewskiej*, Płock 1986; *Głosy i drobne teksty polskie do 1550 roku. Z inkunabułów Kalisza, Kazimierza Biskupskiego, Koła, Sieradza i Warty*, wyd. J. Wojtkowski, Poznań 1965, s. 66–73; M. Przygoda-Stelmach, *Konwent i życie religijne dominikanów łowickich od XV wieku do początku XIX wieku*, „Roczniki Łowickie” 2011, t. 8, s. 74.

⁶ ADWł., sygn. Zak. 16(291): Msze odprawiane w 1775 r. i rachunki klasztoru w Gidlach z lat 1636–1670: Libri Conuentus Gidlensis conscripti in Anno Domini 1639 Die 20 Ianuarii (dalej: LCG).

⁷ T. Stolarczyk, *Czas w staropolskich bibliotekach klasztorów dominikańskich* [w druku].

⁸ ADWł., LCG.

- spośród komentarzy do *Pisma Świętego* komentarze Wojciecha Nowopolskiego (Nowopolczyka) do *Starego i Nowego Testamentu*⁹, Teofilakta do 4 *Ewangelii*¹⁰, Diego Nisseno do *Starego Testamentu*¹¹;
- spośród Ojców, Doktorów i Apologetów Kościoła prace św. Cypriana, św. Ambrożego, św. Dionizego Areopagity¹²;
- spośród prac teologicznych *Compendium theologiae* św. Tomasza z Akwinu, *Pantheologiae Svmam Vniversae Theologicae* Reintera Sacchoni, *Enchiridion seu manuale confessoriorum et penitentium* Martinusa ab Azpilcueta (Navarrusa), *Dux Peccatorum* Luisa de Granada (Ludwika z Grenady), *Officina Emblematum* Szymona Ambrożego Nieszporkowicza¹³;
- spośród zbiorów kazań kazania Johanna Wilda (Ferus), Pelbarta de Themeswar, Georga Witzela, Mathiasa Fabera, Heinricha Helmesiusa, św. Bernarda z Clairvaux, Diego Estelli, Wilhelma z Meffret, Gilles'a Dominique'a Topiarusa, Guillermsa Parisiensis, Petera Besse, Stanisława Zakrzewskiego, Andrzeja Murczyńskiego, Stanisława Grodzickiego¹⁴;

⁹ *Scopus Biblicus veteris et novi Testamenti, cum Annotationibus summae doctrinae christianae complectentibus auctore Alberto Novicampiano. Eiusdem praefatio ad Joannem Sigismundum Regis Ung. filium. Sapien. XIII. Vani sunt omnes homines in quibus non est scientia Dei. Ad lectorem idem disticho comprehensum. Est sat si Christi studeas cum caetera nescis, Illius ignarus omnia vana scies* wiele wydań (K. Estreicher, *Bibliografia polska*, cz. 3: *Obejmująca druki stolecia XV–XVIII w układzie abecadlowym* (dalej: Estreicher), t. 12, Kraków 1910, s. 202).

¹⁰ T. Stolarczyk, *Biblioteka łęczyckiego konwentu dominikańskiego*, s. 237; tenże, *Biblioteka łowickiego konwentu dominikańskiego w początkach XVII wieku i jej księgozbiór*, „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 2010, z. 1–2 (30–31), s. 173; tenże, *Biblioteka kapituły kolegiackiej w Wieluniu*, s. 49.

¹¹ Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego we Włocławku (dalej: BWSDWł.), sygn. XVII.Q.6757: *Vita Abrahae Et Politicus Coeli Ex Mysticis Actionibus, Et Moribus Sacrorum Patriarcharum Isaac, Et Jacob Exsculptus Autore Reverendissimo Domino P Didaco Nisseno ordinis S. Basilii magni Abbate. Tomus Tertius Reverendissimo P. F. Joanne Freylinck Reimbacensi Ord. Praed. SS. Theol. Magistro, Moguntiae 1649*; T. Stolarczyk, *Biblioteka kapituły kolegiackiej w Wieluniu*, s. 49.

¹² ADWł., LCG; J.A. Kosiński, *Biblioteka konwentu dominikanów*, s. 396; Z. Łuczak, *Dzieje bibliotek w Sieradzu*, s. 36; T. Stolarczyk, *Biblioteka łęczyckiego konwentu dominikańskiego*, s. 237; tenże, *Biblioteka łowickiego konwentu dominikańskiego*, s. 173–174; tenże, *Biblioteka kapituły kolegiackiej w Wieluniu*, s. 49; tenże, *Księgozbiór klasztoru Braci Kaznodziejów w Piotrkowie Trybunalskim w XVI–XVIII wieku* [w druku].

¹³ BWSDWł., sygn. XVI.O392; sygn. XVI.O.440; sygn. XVI.Q.3853; Biblioteka Kolegium Filozoficzno-Teologicznego OO. Dominikanów w Krakowie (dalej: BKFT), sygn. 985 II Stare Druki: *Przewodnik grzeszników na polski język przetłumaczony*, Lublin 1687; sygn. 1824 III Stare Druki: *Officina emblematum qua praecipuos Virginis et Matris Dei Mariae. Titulos et elogia complectuntur. Per Fr. Ambrosium Nieszporkowit, Ord. S. Pauli primi eremitaе, sacrae theol. doctorem, antehac in conventibus ordinis ejusdem Cracoviensi, Czestochoviensi et Claromontano praedicatorem ordinarium proposita et exposita. Centuria I*, Kraków 1691 (Estreicher, cz. 3, t. 12, Kraków 1910, s. 138); ADWł., LCG; J.A. Kosiński, *Biblioteka konwentu dominikanów*, s. 396–397; Z. Łuczak, *Dzieje bibliotek w Sieradzu*, s. 36–37; T. Stolarczyk, *Biblioteka łowickiego konwentu dominikańskiego*, s. 174–175; tenże, *Biblioteka kapituły kolegiackiej w Wieluniu*, s. 49–50; tenże, *Księgi teologiczne i zbiory kazań w staropolskiej bibliotece dominikanów w Łowiczu*, „Roczniki Łowickie” 2012, t. 9, s. 164–166; tenże, *Księgozbiór klasztoru Braci Kaznodziejów w Piotrkowie Trybunalskim...*

¹⁴ BWSDWł., sygn. F.XV.1110: *Sermones Egregij atque melliflui doctoris beati Bernardi Clareuallensis abbatis super cantica canticorum*, Rostock 28 VII 1481; sygn. XV.F1109: *Sermones Meffreth alias ortulus regine pars Estualis*, Basel 24 V 1488; sygn. XVI.O.1846: *Postillae, sive conciones F. Ioan. Feri*

- spośród dzieł polemicznych *Enchiridion locorum communium adversus Luteranos Johanna Ecka* (Johanna Maiera), *Controversia Generalis* i *Disputationes* Roberta Bellarmina¹⁵;
- spośród dzieł hagiograficznych prace Jakuba de Voragine *Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia* i Piotra Skargi *Żywoty Świętych Pańskich*¹⁶;

Metropolitanae Mogvntinae concionatoris in Epistolas et Euangelia, quae ab Aduentu ad pascha vsque in Ecclesia Christi legi confueuerunt Per. M. Ioannem Gvnthervm Latinitate Donatae, Lvgdvni 1555; sygn. XVI.O.1835: *Postillae Sive Conciones Reverendi Patris D. Ioannis Feri Metropolitanae Mogvntinae concionatoris absolutissimi in Euangelia et Epistolas quae a die Paschae ad Aduentum vsque Dominici diebus in Christi Ecclesia recitantur Iam primum latinitati donatae per M. Ioannem Gvnthervm Pars Secvnda*, Lvgdvni 1558; sygn. XVI.O.1726, 2033: *F[ratris] Henrici Helmesii Germipolitani in Epistolas et Euangelia totius anni ex meris diuinae scripturae sententijs miro artificio ac eruditione concinnatarum Tomus Tertius. Hic autem tertius Tomus complectitur Homilias a Festo S. Trinitatis, usque ad Aduentum Domini. Quae autem in Epistolas, recens natae sunt: In Euangelia uero, ab Authore adhuc superstite, recognitate et multum auctae*, Coloniae 1556, 1575; sygn. XVI.O.2016: *Homiliarvm F. Henrici Helmesii Germipolitani ordinis Fratrvm Minorvm s. Francisci In Epistolas et Euangelia dominicalia ab Aduentu Domini usque ad festum Sanctissimae Trinitatis ex meris diuinae scripturae sententijs miro artificio ac eruditione concinnatarum Tomus Primus*, Lvgdvni 1574; sygn. XVII.O.4517: *Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Praedicabiles In omnes Qvadragesimae Et Paschatis Dominicas Ac ferias Figvris, Allegorijs Similibvs Ex Sacris profanisqve Scriptoribus plenissimi cum occurrentium fidei controuersiarum tractatione Authore R. D. Petro Besseo SS. Theol. Doctore Regis Christianissimi Galliarum etc. Oratore*, Coloniae Agrippinae 1613; BKFT, sygn. 960 II Stare Druki: *Orationum Ecclesiasticarum Dominicalium Tomi Primi Pars Prima. Authore R. P. Stanislao Zakrzewski, Canon. Reg. Monas. Czerven B. V. M. Professo. Sacrae Theolo. Lectore Ordinatore Praedicatore ad aedes Georg.*, Kalisz 1620; (Estreicher, cz. 3, t. 23, Kraków 1951, s. 114); sygn. 5958 II Stare Druki: *Kazania przygodne na Adwent y Passye Chrystusa Pana oraz uroczystości nays. Matki Jego zawždy Panny, z przydatkiem rożnych kazań przez X. Jędrzeja Murczyńskiego Soc. Jesu ogłoszone a potym do druku podane*, Sandomierz 1753 lub też *Słowo Boże na Niedziele całego roku. Po rożnych kosciołach opowiedziane przez X. Andrzeja Murczyńskiego Societatis Jesu Kapłana a potym do druku podane*, Sandomierz 1749, (Estreicher, cz. 3, Kraków 1908, s. 630–631); sygn. XVII.3527, XVII.3528, XVII.3529; B1286, B2028/1–2, B2029/1–2, B2031, B2032, B2034, B2035, B2038; ADWł, LCG; J.A. Kosiński, *Biblioteka konwentu dominikanów*, s. 397; Z. Łuczak, *Dzieje bibliotek w Sieradzu*, s. 37; T. Stolarczyk, *Biblioteka łączycyckiego konwentu dominikańskiego*, s. 238–239; tenże, *Biblioteka łowickiego konwentu dominikańskiego*, s. 175–177; tenże, *Biblioteka kapituły kolegiackiej w Wieluniu*, s. 50–51; tenże, *Księgi teologiczne i zbiory kazań*, s. 166–168; tenże, *Księgozbiór klasztoru Braci Kaznodziejów w Piotrkowie Trybunalskim...*

¹⁵ BWSDWł, sygn. XVI.O.733; BKFT, sygn. XVII.4094; B2379/1–2; ADW.LCG; J. A. Kosiński, *Biblioteka konwentu dominikanów*, s. 397; Z. Łuczak, *Dzieje bibliotek w Sieradzu*, s. 37; T. Stolarczyk, *Biblioteka łowickiego konwentu dominikańskiego*, s. 177; tenże, *Biblioteka kapituły kolegiackiej w Wieluniu*, s. 52; tenże, *Księgozbiór klasztoru Braci Kaznodziejów w Piotrkowie Trybunalskim...*

¹⁶ *Żywoty Świętych Starego y nowego zakonu na każdy dzień przez cały rok, wybrane z poważnych pisarzow y doktorów Kościelnych, których imiona niżej są położone. Do których przydane są niektóre duchowne Obroki y nauki przeciw kacerstwow dzisieyszym, tam gdzie się żywot ktorego Doktora starożytnego położyl. K temu kazania krotkie na ty święta, ktore pewny dzień w Miesiącu maią. Przez Księdza Piotra Skargę Societatis Jesu, przebrane, uczynione y vv ięzyk Polski przelozone. teraz znowu przez niegoż przegłądane y trzeci raz w druk podane*, Kraków 1592; *Żywoty Świętych Starego y nowego zakonu na każdy dzień przez cały rok, wybrane z poważnych pisarzow y doktorów Kościelnych, których imiona niżej są położone. Do których przydane są niektóre duchowne Obroki y nauki przeciw kacerstwow dzisieyszym, tam gdzie się żywot ktorego Doktora starożytnego położyl. K temu kazania krotkie na ty święta, ktore pewny dzień w Miesiącu maią. Przez X. Piotra Skargę Societatis Jesu, przebrane, uczynione y w ięzyk polski przelozone. Teraz znowu przez niegoż przegłądane y czwarty raz w druk podane*, Kraków 1598 (Estreicher, cz. 3, t. 17, Kraków 1930, s. 162–163); BWSDWł, sygn. XV.F.813; XV.F. 814; sygn. XV.F. 645; BKFT, sygn. 1899 III

- spośród dzieł ascetycznych *Paradisvs Sponsi Et Sponsae* Jana Davida, *Directorium Spiritualis vitae* Grzegorza Terecjusza¹⁷;
- spośród liturgiki Johna Burgh'a *Pupilla oculi*, Guillame'a (Wilhelma) Duranda *Rationale Divinorum Officiorum*, Stanisława Hozjusza *Explicatio Fidei Catholicae in Synodo Petricoviensia Patribus Provinciarum*, św. Brunona z Kwerfurtu *Psalterium, Viator Christianus* Antoniego Andrzeja Krzesimowskiego¹⁸;
- spośród prawa kościelnego *Decraetum* Gracjana¹⁹;
- spośród filozofów dzieła Arystotelesa i jego komentatora Fransa Titelmana²⁰;
- spośród prac autorów starożytnych dzieła Owidiusza (Publius Ovidiusa Naso), Plutarcha, Pseudo-Cycerona *Rhetorica ad Herrenium*²¹;
- spośród humanistów pracę Conrada Wolffharta *Apophthegmata*²².

Podstawę księgozbiorów kolegiaty wieluńskiej i konwentów dominikańskich stanowiły przede wszystkim zbiory kazań. O ile jednak w bibliotekach Braci Kaznodziejów również księgi teologiczne oraz pisma polemiczne stanowiły trzon ich dzieł, to w bibliotece kolegiackiej reprezentowane były stosunkowo skromnie (14 z teologii dogmatycznej i spekulatywnej oraz 7 z teologii moralnej – razem 21 oraz 11 polemicznych na 212 ogółem). Autorzy kościelni zdecydowanie dominowali nad autorami świeckimi – w Wieluniu przeważały pisma jezuitów, natomiast w Gidlach, Łęczycy, Łowiczu, Piotrkowie Trybunalskim i Sieradzu przede wszystkim dominikanów, ale jezuita

Stare Druki, B2041; J.A. Kosiński, *Biblioteka konwentu dominikanów*, s. 398; Z. Łuczak, *Dzieje bibliotek w Sieradzu*, s. 38; T. Stolarczyk, *Biblioteka łowickiego konwentu dominikańskiego*, s. 178; tenże, *Biblioteka kapituły kolegiackiej w Wieluniu*, s. 52; tenże, *Biblioteki klasztorne Braci Kaznodziejów*, s. 52; tenże, *Księgozbiór klasztoru Braci Kaznodziejów w Piotrkowie Trybunalskim...*

¹⁷ BKFT, sygn. 294 I Stare Druki; 296 I Stare Druki: *Directorium Spiritvalis Vitae FF. Eremitarvm Ordinis S. Pavli Primi Eremiate In Vngaria, Polonia, Croatia, Istria, Sueuia et consistentium, Iuxta Constitutiones Eiusdem Ordinis conscriptum A R. P. Gregorio Teretio, Priore Nouitatus in Polonia eiusdem ordinis*, Kraków 1649, 1694 (Estreicher, cz. 3, t. 20, Kraków 1936, s. 110); T. Stolarczyk, *Księgozbiór klasztoru Braci Kaznodziejów w Piotrkowie Trybunalskim*; tenże, *Biblioteka kapituły kolegiackiej w Wieluniu*, s. 53.

¹⁸ BKFT, sygn. 368 I Stare Druki: *Viator Christianus In Patriam Tendens Per Motus Anagogicos*, Kraków po 20 XI 1684 (Estreicher, cz. 3, t. 9, Kraków 1905, s. 323) lub sygn. 4917 I Stare druki: *Viator Christianus In Patriam Tendens Per Motus Anagogicos Authore Reverendissimo, Ac Perillustri Domino Domino Antonio Andrea de Krzesimowski, Abbate Copriunicensi, Sacri Ordinis Cisterciensis per utramque Poloniam Commisario et Vicario Generali, Sacrae Regiae Majestatis Secretario*, Augsburg 1742 (Estreicher, cz. 3, t. 9, Kraków 1905, s. 324); BWSDWI., sygn. XV.F.1144; J.A. Kosiński, *Biblioteka konwentu dominikanów*, s. 399; Z. Łuczak, *Dzieje bibliotek w Sieradzu*, s. 38; T. Stolarczyk, *Biblioteka łączyckiego konwentu dominikańskiego*, s. 240; tenże, *Biblioteka łowickiego konwentu dominikańskiego*, s. 178–179; tenże, *Biblioteka kapituły kolegiackiej w Wieluniu*, s. 53–54.

¹⁹ J.A. Kosiński, *Biblioteka konwentu dominikanów*, s. 399; Z. Łuczak, *Dzieje bibliotek w Sieradzu*, s. 38; T. Stolarczyk, *Biblioteka kapituły kolegiackiej w Wieluniu*, s. 54; tenże, *Księgozbiór klasztoru Braci Kaznodziejów w Piotrkowie Trybunalskim...*

²⁰ J.A. Kosiński, *Biblioteka konwentu dominikanów*, s. 399; Z. Łuczak, *Dzieje bibliotek w Sieradzu*, s. 39; T. Stolarczyk, *Biblioteka łowickiego konwentu dominikańskiego*, s. 179; tenże, *Biblioteka kapituły kolegiackiej w Wieluniu*, s. 54; tenże, *Księgozbiór klasztoru Braci Kaznodziejów w Piotrkowie Trybunalskim...*

²¹ J.A. Kosiński, *Biblioteka konwentu dominikanów*, s. 399; Z. Łuczak, *Dzieje bibliotek w Sieradzu*, s. 39; T. Stolarczyk, *Biblioteka łowickiego konwentu dominikańskiego*, s. 180; tenże, *Biblioteka kapituły kolegiackiej w Wieluniu*, s. 54; tenże, *Księgozbiór klasztoru Braci Kaznodziejów w Piotrkowie Trybunalskim...*

²² T. Stolarczyk, *Biblioteka kapituły kolegiackiej w Wieluniu*, s. 55; tenże, *Księgozbiór klasztoru Braci Kaznodziejów w Piotrkowie Trybunalskim...*

też byli licznie reprezentowani. Spośród autorów świeckich, których dzieła znajdowały się zarówno w bibliotece kolegiaty wieluńskiej jak i w o mawianych bibliotekach Braci Kaznodziejów należy wymienić przede wszystkim Arystotelesa, Cyserona, Plutarcha, Owidiusza, Conrada Wolffharta. W interesujących nas bibliotekach zdecydowanie przeważała łacina. Książek w języku polskim i innych językach narodowych było stosunkowo niewiele: w języku polskim w bibliotece wieluńskiej – 10, w bibliotekach dominikańskich w Łęczycy – 2, w Łowiczu – 6, w Piotrkowie Trybunalskim – 3, w Sieradzu – 19. Skromnie reprezentowana była również historia kościelna – w bibliotece kolegiackiej nie było żadnej pozycji z tej dziedziny, podobnie jak w bibliotece dominikańskiej w Łęczycy, natomiast w bibliotece klasztornej w Łowiczu znajdowały się 3 dzieła, w piotrkowskiej – 2, w Sieradzu – 4. Z historii świeckiej również niewiele było prac: w Wieluniu – 5 pozycji, w Łowiczu i Sieradzu – po jednej, w Łęczycy i Piotrkowie Trybunalskim – żadnej. Brakowało też literatury pięknej w języku polskim. Skromna była również liczba egzemplarzy *Biblii*: w bibliotece kolegiackiej zaledwie – 3, w bibliotekach konwentualnych w Gidlach – 1, w Łęczycy – 4, w Łowiczu – 4, w Piotrkowie Trybunalskim – 6, w Sieradzu – 17²³.

Po przeprowadzeniu analizy powyższych księgozbiorów należy stwierdzić, że były one typowo kościelne, przeznaczone tylko dla kleru. Trzeba powtórzyć także jeszcze raz, że niektóre dzieła znajdowały się zarówno w bibliotece kolegiackiej w Wieluniu, jak i w bibliotekach klasztornych dominikanów w Gidlach, Łęczycy, Łowiczu, Piotrkowie Trybunalskim i Sieradzu. Wynikało to z tego, jak już stwierdzono wyżej, że w XVII–XVIII w. pewne książki były obowiązkowymi lekturami dla całego duchowieństwa.

²³ ADWł., LCG; J.A. Kosiński, *Biblioteka konwentu dominikanów*, s. 399–400; T. Stolarczyk, *Biblioteka kapituły kolegiackiej w Wieluniu*, s. 56; tenże, *Czas w staropolskich bibliotekach klasztorów dominikańskich...*